

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอ.....ละแม..... จังหวัด.....ชุมพร.....
ข้อมูล ณ วันที่.....๑๕.....เดือน.....สิงหาคม.....พ.ศ.....๒๕๖๘.....

.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุลนางเฉลา แพสุวรรณ.....
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้
๑๕๙ หมู่ที่ ๙ ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร
โทรศัพท์ ..๐๘๙ ๘๗๓๔๗๙๖ ..Facebook ...ตู้จำ ชาวอิม.....Line ...ตู้จำ.....
เกิด พ.ศ. ๒๕๐๑ ปัจจุบันอายุ๖๗.....ปี
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☐ สมรส ☒ หม้าย
๕. ระดับการศึกษาประถมศึกษา.....
สถานการศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอละแม.....
คณะ/สาขาวิชา-.....
๖. อาชีพปัจจุบัน
☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ

.....
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร๑๘๙,๐๓๖..... บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๙.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก.....ปาล์มน้ำมัน.....
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ...๑.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้ปาล์มน้ำมัน

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน....๕.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การผลิตสารชีวภัณฑ์
- ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ การเก็บตัวอย่างใบปาล์มน้ำมัน
- ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การลดต้นทุนการผลิต
- ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
- ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ เศรษฐกิจพอเพียง

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน....๔.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน๒..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- หลักสูตรที่ ๑. การจัดการสวนปาล์มน้ำมัน
- หลักสูตรที่ ๒. การผลิตสารชีวภัณฑ์

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- หลักสูตรที่ ๑. เศรษฐกิจพอเพียง

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- หลักสูตรที่ ๑. การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร การผลิตสารชีวภัณฑ์

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์แทนการใช้สารเคมี
 ๒. เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมี
 ๓. เพื่อความปลอดภัยต่อเกษตรกร และสภาพแวดล้อม
 ๔. เพื่อส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคลำต้นเน่าในปาล์มน้ำมัน
- เนื้อหาวิชาการ

เชื้อราไตรโคเดอร์มา

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Trichoderma harzianum*

ชื่อสามัญ : Trichoderma

วงศ์ (Family) : Moniliaceae

อันดับ (Order) : Hypocreales

เชื้อราไตรโคเดอร์มา เป็นเชื้อจุลินทรีย์ปฏิปักษ์ ต่อเชื้อราสาเหตุโรคพืชหลายชนิด มีสีเขียว เจริญได้ดี ทั้งในดิน บนเศษซากพืช ซากสิ่งมีชีวิต และซากอินทรีย์วัตถุตามธรรมชาติ

ลักษณะการทำลาย

- เป็นปรสิต(Parasite) โดยการพันรัดเส้นใยเชื้อราสาเหตุโรคพืช
- มีความสามารถในการแข่งขันสูง(Competition) สร้างเส้นใย/สปอร์ได้รวดเร็ว
- สร้างปฏิชีวนสาร(Antibiotics) เพื่อยับยั้งและทำลายเส้นใยของเชื้อราโรคพืช

การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์

๑. หม้อหุงข้าวไฟฟ้าอัตโนมัติ
๒. แก้วน้ำ หรือถ้วยตวง

๓. ทัพพีตักข้าว

๔. ถุงพลาสติกใสทนร้อน (ใหม่) ขนาด ๘ X ๑๔ นิ้ว

๕. ยางวง

๖. เช็มเย็บผ้า หรือเช็มหมุด หรือเช็มกลัด

๗. ปลายข้าว ข้าวหัก หรือข้าวสาร (ทุกพันธุ์ ทั้งข้าวใหม่หรือข้าวเก่า)

๘. หัวเชื้อราไตรโคเดอร์มาบริสุทธิ์ชนิดผงแห้งหรือชนิดน้ำ

ขั้นตอนการผลิตการผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มาชนิดสด

	หุงข้าวด้วยหม้อหุงข้าวไฟฟ้า อัตรา ข้าว ๓ ส่วน น้ำ ๒ ส่วน
	ข้าวสุก (ข้าว ๖๐๐ กรัมใส่น้ำ ๐.๕ ลิตร จะได้ข้าวสุก ประมาณ ๑ กิโลกรัม) ใช้ทัพพีชวยข้าวในหม้อที่สุกแล้วให้ทั่ว
	ตักข้าวสุกในขณะที่ข้าวยังร้อนอยู่ในถุงพลาสติก (ขนาด ๘ x ๑๔ นิ้ว) ๕๐๐ กรัมต่อถุง
	พับปากถุงทิ้งไว้ให้ข้าวอุ่น
	การใส่หัวเชื้อเห็ดหรือเหาะหัวเชื้อชนิดผงใส่ลงบนข้าวในถุง สำหรับหัวเชื้อน้ำหยดถุงละ ๓ หยด
	รัดยางตรงปลายปากถุงให้แน่น

	เขย่าแล้วใช้เข็มเจาะรอบปากถุงประมาณ ๖๐ รู
	การบ่มเชื้อ วางข้าวในถุงให้แผ่กระจายทั่วถุงในลักษณะแบนราบพร้อม ดึงถุงด้านบนขึ้น
	วางถุงข้าวในบริเวณที่ได้รับแสงสว่างจากธรรมชาติ หรือหลอดไฟที่ใช้ในบ้าน (ระวังมด แมลง หรือสัตว์มารบกวน) และอย่าให้ถูกแสงแดด
	บ่มเชื้อต่ออีก ๔ - ๕ วัน จะเห็นเชื้อสีเขียวปกคลุมเมล็ดข้าว นำไปใช้ทันทีหรือเก็บไว้ในตู้เย็นช่องธรรมดา (๘ - ๑๐ องศาเซลเซียส)

การเก็บรักษาเชื้อสด

เมื่อครบกำหนด ๖-๗ วันของการบ่มเชื้อ โดยปกติจะเห็นสปอร์สีเขียวเข้มของเชื้อราไตรโคเดอร์มา ขึ้นปกคลุมปลายข้าวในถุงอย่างหนาแน่น จนอาจมองไม่เห็นสีขาวของเมล็ดข้าว แต่ถ้าเกิดความผิดปกติ เช่น ขยายเชื้อไม่กระจายทั่วทั้งถุง หรือเจาะรูให้อากาศเข้าถุงน้อยไป อาจพบว่าข้าวบริเวณก้นถุงยังคงเป็นสีขาว ให้แก้ไขโดยการใช้อาหารเชื้อราตรงปลายปากถุงเพิ่ม แล้วบ่มเชื้อต่ออีก ๒ - ๓ วัน

เชื้อที่เจริญทั่วถุงดีแล้ว ให้นำไปใช้ทันที สำหรับกรณีที่ไม่สามารถใช้เชื้อได้ทันที ให้นำถุงเชื้อรวมใส่ถุงพลาสติก แล้วนำไปเก็บไว้ในตู้เย็นช่องธรรมดา (๘-๑๐ องศาเซลเซียส) สามารถเก็บเชื้อไว้ได้เป็นเวลาไม่เกิน ๑๕ วัน

โรคลำต้นเน่าปาล์มน้ำมัน ที่เกิดจากเชื้อ *Ganoderma sp.*

เชื้อสาเหตุ ตู : *Ganoderma sp.* : เป็นราที่ ที่สร้างเอ็นไซม์ ย่อยผนังเซลล์ของพืชเข้าไปทำลายเนื้อเยื่อ ท่อน้ำ น้ำท่ออาหาร สุดท้ายจะทำลายเนื้อเยื่อหมดจนต้นปาล์มตาย

ข้อสันนิษฐานการเกิดโรคลำต้นเน่า

- สภาพของดินไม่เหมาะสม เป็นกรดหรือด่างมากเกินไป ดินกรด หรือ ดินเปรี้ยว หมายถึง ดินที่มี ระดับ pH ต่ำ กว่า ๗

๒. การปลูกทดแทนพืช ในพื้นที่เดิม โดยไม่กำจัดตอเก่าออกให้หมด เช่น ล้มยางปลูกปาล์มน้ำมัน ล้มมะพร้าวปลูกปาล์มน้ำมัน เป็นต้น
๓. ต้นพืชอ่อนแอ ได้รับธาตุอาหารไม่เพียงพอ
๔. อินทรีย์วัตถุในดินมีน้อย ทำให้พืชดูดซับธาตุอาหารไว้ได้น้อย ระบบรากจึงเติบโตได้ไม่ดี

การจัดการโรคลำต้นเน่าปาล์มน้ำมัน

กรณียังไม่พบการระบาดของโรค

๑. หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อรากหรือทำให้รากเป็นแผล เช่น ใช้รถไถปั่นหญ้าช่วงฤดูฝน

๒. ตรวจวัดความเป็นกรดต่าง (pH) ของดินไม่ควรต่ำกว่า ๕.๕

๓. ใส่ปุ๋ยคอกปุ๋ยหมักเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดินและเป็นอาหารให้กับจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ ใส่เชื้อราไตรโคเดอร์มาสายพันธุ์ที่มีประสิทธิภาพสูงในแปลงปาล์มน้ำมัน โดยพ่นให้ทั่วทรงต้นและดินรอบทรงต้น หรือหว่านเชื้อราไตรโคเดอร์มาที่ผสมกับปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยหมักให้ทั่วรอบโคนและดินรอบทรงต้น

กรณีพบการระบาดของโรค

๑. เร่งกำจัดตอเก่าให้ถึงโคนตอเก่า (ใส่ถุงพลาสติกเผาทำลาย) จากนั้นทาแผลด้วยเชื้อราไตรโคเดอร์มาเพื่อกำจัดเชื้อราโรคพืช

๒. ใส่เชื้อราไตรโคเดอร์มาสายพันธุ์ที่มีประสิทธิภาพสูงโดยพ่นให้ทั่วทรงต้นและดินรอบทรงต้น พร้อมหว่านเชื้อราไตรโคเดอร์มาที่ผสมกับปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยหมักให้ทั่วรอบโคนและดินรอบทรงต้น ทุก ๑ เดือนติดต่อกัน ๓ เดือน

๓. หลัง ๓ เดือนประเมินสถานการณ์ต้นปาล์มน้ำมัน ถ้าเริ่มแตกรากใหม่อาจพ่นหรือไม่พ่นเชื้อราไตรโคเดอร์มา ถ้าไม่แตกรากใหม่ให้พ่นเชื้อราไตรโคเดอร์มาต่อเนื่องทุกเดือนๆละ ๒ ครั้ง ขุดคูสี่กระดับรากรอบโคนต้น เพื่อไม่ให้เชื้อที่รากไปติดต้นใกล้เคียง

การปลูกปาล์มน้ำมันใหม่

ในการเตรียมพื้นที่ปลูกปาล์มใหม่ให้กำจัดซากต้นปาล์มเก่าและทำความสะอาดเพื่อป้องกันกำจัดเชื้อเชื้อเห็ดที่ติดอยู่กับซากพืชและพื้นที่ควรจัดการให้มีการระบายน้ำให้ดี ซึ่งวิธีการป้องกันกำจัด ดังนี้

๑. อย่าเคลื่อนย้ายต้นปาล์มน้ำมันที่เป็นโรคผ่านไปแปลงปาล์มน้ำมัน
๒. ขุดร่อง หรือคู รอบบริเวณต้นปาล์มน้ำมันที่เป็นโรคเพื่อป้องกันการสัมผัสของราก
๓. ใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาเพื่อควบคุมโรคพืช โดยใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา ๑ กิโลกรัม ผสมกับรำละเอียด ๑ กิโลกรัม และปุ๋ยอินทรีย์ ๕๐ กิโลกรัม
 - ร่องกันหลุมอัตรา ๑๐๐ กรัม/หลุมตามขนาดของหลุมปลูก
 - หว่านในแปลงปลูก หรือรอบทรงพุ่มในอัตรา ๓ - ๖ กิโลกรัม/ต้น
๔. ใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา ๑ กิโลกรัม ผสมน้ำ ๒๐ - ๑๐๐ ลิตร กรองเอาเฉพาะน้ำไปฉีดพ่น

อย่างสม่ำเสมอ

เพื่อป้องกันโรคในส่วนบนของต้นปาล์มน้ำมัน

๕. กำจัดต้นที่เป็นโรคออกจากแปลงโดยการขุดเผาทำลาย

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

การขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรดำเนินการผ่านการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และแปลงใหญ่ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนการดำเนินงานเครือข่าย ศพก. ให้เกิดเป็นรูปธรรม มีเวทีเชื่อมโยง ศพก. และแปลงใหญ่ในระดับอำเภอจำนวน ๔ ครั้ง และการประชุมคณะกรรมการศพก.แปลงใหญ่ ระดับจังหวัด เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานร่วมกัน

ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการ

๑. จัดการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ในระดับอำเภอเพื่อนำปัญหาและข้อเสนอแนะไปร่วมในการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ในระดับจังหวัด ระดับเขต และระดับประเทศ
๒. กำหนดกิจกรรม/โครงการที่จะดำเนินการ และเป้าหมายการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรม/โครงการ
๓. ติดตามการดำเนินการและความก้าวหน้าของแผนปฏิบัติการ

๖.การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.)(มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการ ดำเนินการโดย เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ ศพก. และสำนักงานเกษตรอำเภอร่วมประเมินผลการดำเนินงานโครงการ ศพก. และจัดจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของ ศพก. และพื้นที่เป้าหมาย เช่น ข้อมูลด้านการผลิต การตลาด โครงสร้างพื้นฐาน และปัญหาอุปสรรคต่างๆ
๒. สำรวจความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรและบริบทของพื้นที่

คุณฉลา แพสุวรรณ เป็นเกษตรกรที่หมั่นศึกษาหาความรู้ใหม่ๆอยู่เสมอเช่น เมื่อมีการอบรมให้ความรู้ด้านการเกษตรต่างๆ ก็เข้าร่วมเสมอมา และนำสิ่งที่ได้จากการอบรมมาปฏิบัติในสวนของตนเอง โดยเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อใช้ในการเกษตรลดการใช้สารเคมี ซึ่งคุณฉลา แพสุวรรณ ได้เข้ารับการฝึกอบรมและปฏิบัติทั้งในพื้นที่และระดับจังหวัด จนสามารถถ่ายทอดการผลิตสารชีวภัณฑ์ทั้งเชื้อราไตรโคเดอร์มาเชื้อราบีวเวเรียให้กับเกษตรกรที่สนใจได้ แต่ขณะนั้นการใช้สารชีวภัณฑ์โดยเฉพาะเชื้อราไตรโคเดอร์มาเกษตรกรมักจะใช้แก้ปัญหาในสวนทุเรียน ยางพารา กันเป็นส่วนใหญ่ สำหรับคุณฉลา แพสุวรรณ ได้ปลูกปาล์มน้ำมันเป็นพืชหลักและพบว่าทะลายปาล์มน้ำมันบางต้นเป็นโรคทะลายเน่าซึ่งเกิดจากเชื้อราน่าจะใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาควบคุมได้ตามที่ได้อบรมมาว่าสามารถป้องกัน

กำจัดเชื้อราสาเหตุของโรคพืชได้ (ขณะนั้นยังไม่มีมาตรการโดยใช้ไตรโคเดอร์มากับปาล์มน้ำมันในพื้นที่) และ ประกอบกับเมื่อไปฝึกผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มาก็จะได้หัวเชื้อสดมาด้วยทุกครั้งจึงนำมาทดลองใช้ในส่วนของตนเอง

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

การเกิดการระบาดของโรคและศัตรูพืชในการทำการเกษตรของตนเอง โดยพบว่าปัจจุบันมีการระบาดของโรคและแมลงเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะโรคลำต้นเน่าในปาล์มน้ำมันที่ยังไม่มีวิธีการรักษาที่หายขาดได้อย่างเด็ดขาด จึงมีการทดลองใช้ในส่วนของตนเอง จากต้นที่เกิดโรคไม่ให้ผลผลิตแล้ว มีการแย่งยอดใหม่และให้ผลผลิต

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การควบคุมการระบาดของโรคลำต้นเน่าในปาล์มน้ำมันโดยใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา โดยหมั่นสำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพบต้นที่มีการเกิดโรคให้เก็บดอกเห็ดไปเผาทำลายและใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในต้นที่เกิดโรคและต้นใกล้เคียง

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๑. ศึกษาคุณสมบัติของสารชีวภัณฑ์และลักษณะการเกิดโรคของปาล์มน้ำมัน

๒. ทดลองใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในต้นที่เป็นโรคลำต้นเน่า

๓. เก็บข้อมูลการดำเนินการเพื่อเป็นประโยชน์ในการใช้งานต่อไป

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคลำต้นเน่า

๑.สำรวจการระบาดของโรคลำต้นเน่าปาล์มน้ำมันในสวน

๒. เมื่อพบต้นที่เป็นโรคให้เก็บดอกเห็ดออกและทำความสะอาดบริเวณโคนต้น

๓. ใส่เชื้อราไตรโคเดอร์มาสายพันธุ์ที่มีประสิทธิภาพสูงโดยพ่นให้ทั่วทรงต้นและดินรอบทรงต้น พร้อมทวนเชื้อราไตรโคเดอร์มาที่ผสมกับปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยหมักให้ทั่วรอบโคนและดินรอบทรงต้น ทุก ๑ เดือนติดต่อกัน ๓ เดือน และต้นรอบ ๆ ต้นที่เป็นโรค

๔. หลัง ๓ เดือนประเมินสถานการณ์ต้นปาล์มน้ำมัน ถ้าเริ่มแตกรากใหม่อาจพ่นหรือไม่พ่นเชื้อราไตรโคเดอร์มา ถ้าไม่แตกรากใหม่ให้พ่นเชื้อราไตรโคเดอร์มาต่อเนื่องทุกเดือนๆละ ๒ ครั้ง ขุดคูลึกระดับรากรอบโคนต้น เพื่อไม่ให้เชื้อที่รากไปติดต้นใกล้เคียง

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

- ๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย
- ๑.๑)ปาล์มน้ำมัน..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑๐-๐-๐.....(ไร่-งาน-วา)
- ๑.๒) พื้นที่ปลูกจำนวน.....(ไร่-งาน-วา)
- ๑.๓) พื้นที่ปลูกจำนวน.....(ไร่-งาน-วา)
- ๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย
- ๒.๑) จำนวน.....(หน่วย.....)
- ๒.๒) จำนวน.....(หน่วย.....)
- ๒.๓) จำนวน.....(หน่วย.....)
- ๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย
- ๓.๑) จำนวน.....(ตัว)
- ๓.๒) จำนวน..... (ตัว)
- ๓.๓) จำนวน..... (ตัว)
- ๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย
- ๔.๑)รังผึ้ง..... จำนวน.....๓.....(หน่วย....รัง....)
- ๔.๒) จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ปาล์มน้ำมัน.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

- ๑.๑)ค่าปุ๋ย..... เป็นเงิน.....๑,๕๙๖.....บาท/ไร่
- ๑.๒)ค่าจ้างใส่ปุ๋ย..... เป็นเงิน..... ๑๑๐.....บาท/ไร่
- ๑.๓)ค่ายาฆ่าหญ้า..... เป็นเงิน.....๙๘.....บาท/ไร่
- ๑.๔)ค่าจ้างฉีดยา..... เป็นเงิน.....๑๔๐.....บาท/ไร่
- ๑.๕)ค่าเก็บเกี่ยวและขนส่ง.....เป็นเงิน.....๒,๗๘๕.....บาท/ไร่
- รวมต้นทุนการผลิต๔๗,๒๙๕.....บาท/ไร่
- รายได้๑๘๙,๐๓๖.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

- ๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....
- เฉลี่ยรายได้วันละ.....-.....บาท/วัน
- ๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ขายพริกชี้หนู.....
- เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....๓๒๐.....บาท/สัปดาห์
- ๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....
- เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๑๕,๗๕๓.....บาท/เดือน
- ๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....
- เฉลี่ยรายได้ปีละ.....-.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรเป็นแหล่งความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำให้เกษตรกรเจ้าของศูนย์ได้รับองค์ความรู้ที่หลากหลาย และมีการเชื่อมโยงเครือข่าย ศพก.ในอำเภอละแม โดยมีการสร้างเครือข่ายในการดำเนินงาน เครือข่ายด้านการผลิต เครือข่ายด้านองค์ความรู้ จากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นอกจากนั้น ศพก.อำเภอละแม มีเครือข่าย ศพก. ในพื้นที่ทั้งหมด ๑๕ ศูนย์เครือข่าย ที่เชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะเป็นแหล่งความรู้ในการอบรมเกษตรกรผู้นำ ซึ่งความต้องการองค์ความรู้ของเกษตรกรมีความหลากหลาย และในบางครั้งยังเป็นแหล่งแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ เช่น ให้คำปรึกษาเรื่องการผลิตปาล์ม น้ำมัน ตรวจวินิจฉัยการระบาดของโรคและแมลงเบื้องต้นให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ เป็นต้น

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรมีการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลง ทำให้ไม่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกร สัตว์เลี้ยง และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้แปลงเรียนรู้มีการขอรับรองตามมาตรฐาน RSPO ซึ่งได้รับการรับรองในเรื่องของการทำสวนปาล์มที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

การดำเนินการของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยไม่ใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายและตกค้างต่อสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๓.๒.๑ การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อป้องกันกำจัดโรคและแมลงแทนการใช้สารเคมี โดยการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในการป้องกันกำจัดโรคลำต้นเน่าในปาล์มน้ำมัน การใช้กับดักฟีโรโมนล่อด้วงแรด การใช้เชื้อราเมตาไรเซียมกำจัดระยะหอนของด้วงแรดในกองปุ๋ยหมัก

๓.๒.๒ การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า โดยมีการให้น้ำปาล์มน้ำมันในช่วงฤดูแล้งผ่านระบบน้ำซึ่งใช้น้ำจากสระเลี้ยงปลาที่ขุดไว้ภายในสวน

๓.๒.๓ มีการปลูกดอกบานเช้าเพื่อเป็นแหล่งที่อยู่และอาหารให้กับแมลงนักล่าซึ่งเป็นศัตรูปาล์มน้ำมัน เช่น หนอนปลอกเล็ก หนอนหน้าแมว ทำให้พันธุ์พืชมหาธรรมชาติให้สมดุลมากขึ้น

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

- พื้นที่ในอำเภอละแมเกษตรกรรมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพสวนปาล์มน้ำมันโดยคิดเป็นร้อยละ ๔๕ ของการปลูกพืชในพื้นที่

- เกษตรกรยังเผชิญกับปัญหาต่างๆ อาทิ ต้นทุนการผลิตสูง พื้นที่เพาะปลูกขาดความอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งการแพร่ระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช ทำให้ผลผลิตที่ได้รับมีปริมาณน้อย คุณภาพต่ำ เกษตรกรส่วนใหญ่ จึงประสบกับภาวะขาดทุน มีปัญหาหนี้สินและไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งหาหนทางให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกร โดยเฉพาะเรื่องการผลิตต้นทุนการผลิต การเพิ่มปริมาณและพัฒนาคุณภาพของผลผลิตการเกษตร

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

๑.การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการป้องกันกำจัดโรคและศัตรูปาล์มน้ำมัน โดยวิธีผสมผสาน

๒.การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่อง การดำเนินการเครดิตคาร์บอนในปาล์มน้ำมัน

๓.การอบรมการผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อใช้ในการเกษตร

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

๑.เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงเกษตรกรกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกษตรกรได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุน เช่น การปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกร, การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า, และการปรับปรุงการผลิต

๒.รับเรื่องร้องเรียนและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรในพื้นที่ เช่น ปัญหาศัตรูพืช, ปัญหาการผลิต, หรือปัญหาด้านการตลาด

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

เป็นศูนย์กลางในด้านข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรต่าง ๆ กับเกษตรกรในพื้นที่โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านการประชุมคณะกรรมการ ศพก.และแปลงใหญ่ และบริการด้านวิชาการผ่านการอบรมต่าง ๆ ตามหลักสูตรของศูนย์เรียนรู้

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

๑. เกษตรกรได้รับองค์ความรู้และฝึกปฏิบัติจริงในศูนย์เรียนรู้ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีเกษตรกรต้นแบบเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

๒.สนับสนุนให้เกษตรกรนำความรู้และเทคโนโลยีที่ได้เรียนรู้ไปปรับใช้ในการทำการเกษตรของตนเอง รวมถึงการสร้างแปลงเรียนรู้และแปลงต้นแบบ

๓.เชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกร ประสานงานศูนย์เครือข่าย ศพก. และสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อสนับสนุนการขยายผลองค์ความรู้และการพัฒนาภาคการเกษตร

ผลลัพธ์เกษตรกรมีองค์ความรู้และทักษะในการทำการเกษตร รวมถึงสามารถแก้ไขปัญหาการเกษตรเบื้องต้นด้วยตนเองได้

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

๑. ร่วมเป็นแหล่งอบรมให้ความรู้ของหน่วยงานต่าง ๆ ตามความสนใจของเกษตรกรในพื้นที่ เช่น เป็นแปลงเรียนรู้การจัดการศัตรูพืชของกลุ่มปาล์มน้ำมัน RSOP เป็นแปลงสาธิตการเลี้ยงผึ้ง

๒. เป็นแหล่งให้บริการของหน่วยงานต่าง ๆ และชุมชน เช่น การปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร การเก็บตัวอย่างดินส่งตรวจ

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

๑. เป็นผู้นำในการทำการเกษตรที่ดี และเป็นตัวอย่างในการนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้กับการทำการเกษตรของตนเองที่สามารถเป็นต้นแบบให้แก่เกษตรกรรายอื่น ๆ ได้

๒. ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอในการวางแผนและจัดทำแผนการดำเนินงานของ ศพก. ให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายที่กำหนดได้

๓. สามารถบริหารจัดการทรัพยากรของ ศพก. ทั้งด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

๔. เป็นผู้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

๕. เป็นผู้เสียสละและมีจิตสาธารณะ

๖. ร่วมประเมินผลการดำเนินงานภายใต้โครงการ ศพก. เพื่อปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

๑. เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน กับเกษตรกรในพื้นที่

๒. ได้นำความรู้ในการอบรมและปฏิบัติเป็นตัวอย่างให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ได้

๓. ได้รับการยอมรับจากเกษตรกรและความเชื่อถือจากหน่วยงานต่าง ๆ

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- เป็นคณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านควนข้า

- เป็นคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มออมทรัพย์บ้านควนข้า

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

- เป็นจิตอาสา ร่วมทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์เพื่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

- เป็นผู้เสียสละในการถ่ายทอดความรู้โดยไม่ปิดบัง

- เป็นผู้มีความใจช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

การทดลองนำความรู้ที่ได้มาปฏิบัติคือ ความรู้ที่แท้จริง

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑. นางจุฑาทิพย์ ไชยสอน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

๒. นายถิรวุฒิ หนูเสน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

๓. นางสาวภักจิรา อับดุลเราะห์ม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

๔. นางสาวจารินี วังสว่าง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑.วางแผนการถอดบทเรียน

๒.จัดตั้งทีมงานถอดบทเรียน

๓.เตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการถอดบทเรียน เช่น แบบสอบถาม สมุดบันทึก

๔.นัดสัมภาษณ์เกษตรกรต้นแบบ สังเกตการณ์ดำเนินการและแปลงเรียนรู้

๕.สังเกตการณ์การดำเนินงานใน ศพก. และแปลงเรียนรู้

๖.ตรวจสอบข้อมูลการถอดบทเรียนให้เป็นไปตามหลักวิชาการ และให้เกษตรกรต้นแบบตรวจสอบข้อมูลอีกครั้ง

๗.จัดทำรายงานผลการถอดบทเรียนเผยแพร่ในช่องทางของหน่วยงาน

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ไม่มี

ภาคผนวก

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

ตาราง แสดงศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๑	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์บ้านเขานาง
๒	ปราชญ์เกษตรด้านเห็ดฟางโรงเรือน
๓	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงโคขุน
๔	ศูนย์เครือข่ายบ้านห้วยทรายขาว
๕	แปลงใหญ่แมลงเศรษฐกิจ (ผึ้ง)
๖	กลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด
๗	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน
๘	เศรษฐกิจพอเพียง
๙	กลุ่มผลิตทุเรียนคุณภาพ
๑๐	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพบ้านทรัพย์ทวี
๑๑	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนประมงบ้านในดวด
๑๒	แปลงใหญ่ปาล์มน้ำมันตำบลสวนแตง
๑๓	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
๑๔	สวนนางฟ้ากลางป่าไผ่
๑๕	YSF อำเภอละแม